

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. VII. Concilium Bituricense 1584.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

circa Regulares, eaque refert, laudato nominatim Concilio, ut videtur §. *quicumque* & §. *hortamur*; sed etiam dicit, *Omnia ejusdem Sanctæ Synodi Tridentinæ Decreta de Regularibus & Monialibus, non minus accuratè in omnibus Monasteriis observentur, ac si in his Constitutionibus nostris essent inserta.*

Libri. Eadem Synodus Tit. de *Scholis*, præcipit executionem Decreti Tridentini vetantis, ne imprimantur Libri sine Autoris nomine, & approbatione; & Decreti circa Editionem; & præterea, ut omnes Beneficiati, & maxime Curati, ad eam convenirent. Ibidem laudat expressè Concilium Tridentinum circa Electionem Scrutatorum, quæ singulis annis in Diocesanâ Synodo fieri debet: *In singulis Synodis anniversariis sex Examinatores, sive Sæculares, sive Regulares, juxta Sacri Concilii Tridentini Decreta instituantur.*

Tit. de *Jurisdictione*, referuntur Decreta Tridentina circa rectum usum Monitoriorum & Excommunicationis: item, circa reservationem concessionis illorum ad Episcopum.

Tit. de *Synodis Diocesanis*, Concilium Tridentinum laudatum videtur, inter Concilia, quæ Synodum Diocesanam præcipiunt: namque unum ex illis est, quæ eam statuerunt; & præterea, ut omnes Beneficiati, & maxime Curati, ad eam convenirent. Ibidem laudat expressè Concilium Tridentinum circa Electionem Scrutatorum, quæ singulis annis in Diocesanâ Synodo fieri debet: *In singulis Synodis anniversariis sex Examinatores, sive Sæculares, sive Regulares, juxta Sacri Concilii Tridentini Decreta instituantur.*

Archiepiscopus Burdigalensis, in Epistolâ hujus Synodi promulgatoriâ, significat, eam habitam fuisse, ad procurandam in Provincia executionem Decretorum reformationis Tridentinæ; *Ut Ecclesiasticæ remisso Discipline, dissolutioque salutaribus tandem Provincialis Concilii Decretis, ex ejusdem potissimum Concilii Tridentini præscripto reformaretur.*

CAPUT VI.

Concilium TURONENSE.

Concilium hoc an. 1583. habitum, Tit. de *Baptism.* executionem Decreti Tridentini numerum Patrinorum, necnon Cognationem spirituales restringentis decernit, non laudato Concilio. Eadem Synodus Tridentinum sequitur in eo, quod jubet, circa Matrimonium clandestinum, illudque laudat sub nomine Conciliorum, quæ hoc damnarunt; *Idcirco dictorum Conciliorum vestigiis inhaerentes, & infra districtè precipientes omnibus Ordinariis, ut cum primùm poterunt, curent Decreta Sanctorum Conciliorum de clandestinis matrimoniis populo publicari & explicari, in singulis suarum Dioceseon Paroecialibus Ecclesiis. Cum aliud non sit Concilium præter Tridentinum, quod sua Decreta contra matrimonia clandestina in Paroeciis publicari jusserit, & de quodam novo & speciali Decreto agatur, cujus publicatio non erat libera; valdè credibile est, hunc Synodi Turonensis locum de Tridentino intelligendum esse, eo magis, quod adjiciat, se velle, ut 30. diebus post publicationem, matrimonium extrâ præsentiam Parochi duorumque aut trium testium celebratum, sit nullum, quod à solo Tridentino cautum fuit. Eodem Titulo refertur aliud Tridentini non laudati Decretum, quo nuptias benedici certis temporibus prohibetur.*

E Tridentino sumptum videtur ejusdem Synodi Statutum Tit. de *Sacram. Ord.* circa publicationem promotionis futuræ ad Ordines. Equidem nonnulla Concilia Provincialia Concilio Tridentino anteriora eandem publicationem instituerunt; verum ea forsitan nota non fuere Synodo Turonensi; namque illa sunt Germanica; non autem potuit ignorare Decreta Concilii Tridentini. Ut ut sit, neque Tridentinum, neque alius fons, in quo Turonensis haurire potuit hic designantur.

Synodus loquendo de Canonicis, multa decernit, quæ ex Tridentino videntur accersita, nec tamen hoc laudatur. Talia sunt 1. Statutum circa ætatem Dignitariorum, Curatorum, nec non Canonicorum Eccle-

Tom. I.

siarum Cathedralium; 2. Statutum ut tertia pars redditus Præbendarum convertatur in distributiones. 3. Statutum circa institutionem Penitentiarum, siquidem in eo requirit easdem qualitates ipsique idem privilegium indulget. 4. Statutum circa munera Theologorum Tridentino conforme.

Titulo de *Paræcis* plurima fit atque expressa Tridentini mentio, ubi agitur de obligatione recitandi Breviarium omnibus Beneficiatis impositâ, necnon iis, qui in Sacris Ordinibus constituti sunt; nam dicitur, eos debere illud recitare juxta usum Breviarii jussu Tridentini confecti. 2. Ubi prohibetur, ne peccatores publici Sacrum celebrare sinantur, neve quis ipsi interfit: *secundum Concilii Tridentini Decreta*; 3. Cum novis Sacerdotibus præcipitur, ut primam Missam celebrent intra sex priores Menses promotionis suæ, sub pœnâ privationis fructuum sui Beneficii, *Concilii Tridentini Decreta insequentes.*

Referuntur quoque aliquot Decreta Tridentini non laudati: illud, puta, quo cavetur, ut certus Examinatorum numerus in singulis Synodis Diocesanis eligatur, qui discutiant aspirantes ad Beneficia Curata, & aliud circa Residentiam Curatorum.

Eadem Synodus, agendo de Regularibus & Monasteriis eandem præfinit ætatem Professioni Religiosæ, quam Tridentina & requirit similiter unum probationis annum, nullâ Concilii factâ mentione.

Loquendo de Monialibus Tit. XVII. plura alia ejusdem Tridentini non laudati Decreta refert. Talia sunt illud, quo 40. anni requiruntur in Abbatisâ, & 8. saltem anni professionis: Illud, quo excommunicantur ipso factò, qui coegerint fœminas ad profitendam Religionem, vel impederint, quominus profiterentur, necnon eorum coadjutores. Item Decretum circa reclamationem contra Vota, & illud, quo statuitur, ut Episcopus ante habitus susceptionem, iterumque antè Professionem puellas exploret.

Eadem Synodus, loquendo de Seminariis, expressè laudat Decretum Tridentinum circa hanc rem; nam jubet, ut illa in singulis Diocesebus instituantur juxta præscriptum Tridentini.

Denique, scribendo ad GREGORIUM XIII. suaque gesta exponendo, & eorum confirmationem petendo, dicit, *habebit ergo Sanctitas tua tuorum humillimorum servorum Turonensis Provincie Patrum Decreta è Concilio Tridentino Oecumenico excerpta, pro temporis instanti usu, conditione, & necessitate adeo accuratè & exquisitè per nos excerpta, ut nec majore studio, nec magis in omnium Provinciarum utilitatem fieri potuerint.*

CAPUT VII.

Concilium Bituricense 1584.

Epistola convocationis hujus Concilii docet ejus positum fuisse, non solum exequi Decretum Tridentini jubens, ut Concilia Provincialia celebrarentur, sed multò magis amplecti firmiter ejus Decreta &c. *Piè & prudenter universalis Tridentina Synodus... statuit, ut Synodi Provinciales celebrarentur... ut eodem spiritu Pastores simul congregati amplectantur, observent, explicent, suisque observanda proponant.*

Sed, licet hæc Synodus non monuisset sibi propositum fuisse, procurare executionem Decretorum Tridentini, id satis ex ejus Canonibus nosceretur; nam plures ex illò desumpti sunt, quod indicat illud frequenter laudando. Quatuor sunt exempla in Tit. III. Primum, in Cap. 3. ubi datur summa Decretorum, quæ vetant prædicare sine licentiâ Episcopi, vel quæ correctioni subjiunt eos, qui prædicant errores aut res scandalosas. Alterum Cap. 5. ubi refertur Decretum prohibens, ne Presbyteri, vel Monachi errantes prædicare sinantur, nisi ab Ordinario approbati fuerint. Tertium in Capite 6. ubi cum Tridentino prohibetur, ne Quæstores ulli collectas

N 3

faciant

faciant, nisi ab Episcopo causâ cognitâ consentiatur. Quartum legitur *Cap. 9.* cum eod. Concilio præcipitur Abbatibus & Prioribus Regularibus, vel Commendatariis, ut Professores in Theologiâ vel Scripturâ Sacrâ insintuant in singulis Monasteriis, quæ huic impensâ sufficiunt.

Præter Decreta Tridentina hic nominatim laudata, aliud ejusmodi non non laudati refertur; illud nempe, quod vetat Regularibus, ne concionentur in suâ Ecclesiâ sine benedictione Episcopi; ejusque licentiâ. Posterior clausula non existit in Tridentino sed est aliquid æquipollens: Nam vetat Regularibus, ne prædicent, *contradicente Episcopo*; porro non contradicere cum licet, est permittere.

Titulus IV. alia exempla suppeditat; nam *Cap. 1.* videtur Decretum prohibens, ne Libri Theologici vendantur, nisi ab Ordinario fuerint approbati; & *Cap. 3.* Decretum contra pravum usum & profanationem verborum Scripturæ Sacræ.

Cap. 1. Tituli X. cum Tridentino præcipit, ut Episcopi curent plebem erudiri circâ honorem Sacris Reliquiis debitum; nec tamen Concilii meminit. *Cap. 4. ejusd. Tit.* cum eodem prohibet, ne cultui Fidelium exponantur Reliquiæ, nisi ab Ordinario prius exploratæ & approbatæ fuerint, illudque nominatim laudat. *Præfatio & Canones de quotidianis distributionibus* totidem sunt probationes, quod hæc Synodus voluerit exequi Decreta Tridentinæ. Dicitur in *Præfatione*, eum qui non ministrat Ecclesiâ, non debere alibi Ecclesiâ. *Cap. 1.* dicitur, distributiones non debere dari iis, qui non intersunt Officio Divino, excepto casu valetudinis, vel evidentis Ecclesiæ utilitatis. Legitur in 2. quod Canonici studentes Præbendarum suarum redditus percipere debeant: In 3. Quod Canonicus non Subdiaconus vocem non habeat in Capitulo: In 4. nihil exigendum esse pro promotione ad Beneficia, apprehensione possessionis & ingressu in Præbendam, nisi id quod exigitur in opera pia convertatur in favorem Ecclesiæ. Porro, omnia hæc statuta vel dicta fuere à Tridentino. *Cap. 5. Tit. XXI.* Laudat Concilii Tridentini Decretum prohibens cuicumque Presbytero, sive Seculari, sive Regulari, ne Confessiones audiat, nisi ab Ordinario approbatus sit. *Cap. 2. ejusd. Tituli* refert Decretum Concilii jubens, ut pœnitentiæ publicæ peccator publicus subjiciatur, nisi Episcopus necessarium ducat publicam in secretam convertere, nec illud laudat. *Cap. 6.* cum Tridentino præcipit ut Pœnitentiarius in singulis Ecclesiis Cathedralibus instituat. *Titulo XXIV. de Ordine.* Synodus præcipit observationem plurium Decretorum Concilii Tridentini, quod tamen semel tantum laudat; scilicet *Cap. 6.* ubi permittit Episcopum conferre Ordines ratione triennis commensalitatatis. *Cap. 1.* cum Concilio jubet, ut Ordines publicè, & coram omnibus conferantur &c. *Cap. 3.* cum eodem Tridentino vetat, ne quis, nisi exploratus admittatur ad Ordines. *Cap. 4.* jubet servari Decreta Conciliorum circâ ætatem & qualitates Ordinandorum; in his autem tribus Canonibus non meminit Tridentini: credibile est tamen illud esse unum ex iis, quorum Decreta commendantur.

Cap. 1. Tit. XXVI. cum Tridentino prohibens, ne Ordines conferantur iis, qui non habent Titulum Clericale, Concilium nominatim laudat.

Cap. 3. Tit. XXVII. jubet in omnibus Provinciâ Parœciis publicari Decretum Tridentini contra Matrimonia clandestina, dicitque, se id facere juxta præceptum ejusdem Concilii. *Cap. 5.* præcipit exequi Decretum jubens, ut Nuptiæ benedicantur à Parocho, duobus tribusve testibus præsentibus. *Cap. 7.* cum eodem Concilio præcipit, ut qui conjugari volunt, confiteantur & Communionem Sacram accipiant tribus diebus antea. *Cap. 11.* eos ipso facto excommunicat, qui Matrimonii libertatem, impediunt. *Cap. 12.* cum eodem Concilio vetat, ne peregrini ignoti ad Matrimonium admittantur, donec appareat de eorum statu. *Cap. 14.* cum eodem Concilio interdicit nuptias ab Adventu usque ad Epiphaniam;

& à die Cinerum usque ad Dominicam *Quasimodo.* Ex his omnibus Canonibus *Tertius* solum expresse Tridentinum laudat.

Cap. 1. Tit. XXXI. in quo agitur de recto & libero Excommunicationis usu, sumptum est à *Cap. 3. Sess. xxiv. de Reform.* neque illud laudat. Item *Can. 1. Tituli XXXII.* jubens, ut in Ecclesiis vacantibus Supplicationes fiant, pro obtinendo bono Episcopo, non laudat. *Cap. 1. Sess. xxiv. de Reform.* A quo sumptus est *Can. 1. Tituli XXXIII.* Cum Tridentino præcipit, ut Episcopus omnes Ecclesias quotannis visitet, quas visitandi jus habet, si fieri potest, nec illud laudat.

Titulus XXXIV. de Canonicis, plures habet Canones è Tridentino non laudato accersitos. Tales sunt, *Primus*, in quo prohibetur, ne Capitula conferant Beneficia personis, quæ qualitatibus requisitis careant. *Quartus*, loquens de ratione augendi redditus Præbendarum tenuiorum. *Quintus*, jubens, ut Dignitates conferantur viris probitate ac Scientia conspicuis, nec non Graduatis in Theologia, vel Jure Canonico. *Septimus* supponit Decretum Tridentini jubens institui Theologiæ Magistros, etiam in Ecclesiis Collegialibus Locorum ubi plebs abundat, observari; nam decernit munera horum Magistrorum perinde atque aliorum.

Plures extant Canones similes in *Titulo XXXV.* in aliquot Concilium laudatur. *Primus* est *Secundi* generis, & vult Parœcias conferri juxta formam à Tridentino præscriptam; scilicet per concursum. *Canones 3. 5. 6. 7. 12.* Sunt primi generis: 3. & 7. jubet, ut Parochus cogatur tot Vicarios habere, quod Parœciæ opus est. 5. Parochum residere præcipit, ut munera sua per seipsum obire possit. 6. Injungit Episcopis ut Vicarios substituunt Parochis, qui munera sua obire nequeunt. 12. Aperit vias providendi alimentis Parochorum, quorum redditus sunt tenuiores.

Tit. 36. tres videntur Canones Tridentini Decreta nominatim laudantes nempe 2. 3. 7. *Can. 2.* prohibet ne quis plura beneficia Curata habeat, decernitque, ut si qui plura possident, unum non elegerint intra sex menses, omnia ipso jure vacent; 3. præcipit, ut Parœciæ abusive unitæ dividantur, & revocentur ad priorem statum ab Ordinario. 7. Vetat usurpari jus Patronatûs, neve quis utatur eo quod sibi vindicat, nisi illud comprobaverit juxta formam à Concilio Trident. præscriptam. *Can. 4.* vetat ne beneficia Curata in simplicia convertantur, nec laudat Trident. à quo sumptus est.

Canones 3. 4. 6. Tit. 37. Idem præcipiunt quod Trident. circa ætatem requisitam, ad Professionem Religiosam, libertatem ejusdem Professionis, annum Novitiatus, seu Probationis, observationem accuratam Votorum, maxime paupertatis, nec tamen illud laudant.

Cap. 5. Tit. XLV. Duellum sub pœnâ excommunicationis prohibet cum Trident. quod non laudat.

CAPUT VIII.

CONCILIIUM AQUENSE.

Concilium hoc Rothomagensè imitando principio, declarat se proposuisse, ut supplicaretur Rex, ut Concilii Trident. publicationem iuberet, atque interea Episcopi singuli Decretorum ejus executionem procurarent pro virili, ad Conscientiæ suæ liberationem idecirco singulis dimittendo curam observandi quod ipsorum Diœcesibus congruum videretur, aliquorum duntaxat executionem præcipit, quæ toti Provinciæ necessaria duxit, de quibus folis loquimur.

Tit. de Matrimonio Synodus initio prohibet nediscendatur à Statutis Tridentini circa Matrimonium, tum specialiter præcipit, ut Matrimoniorum tabulæ seu gesta fiant juxta præscriptum Tridentini; jubet præterea, ut Decreta Tridentina, circa Matrimonium in vulgare idioma transferantur, distribuanturque Parochis, ut ea tertio quoque mense publicent; præcipit Parochis ut sedulo observent Constitutionem Concilii circa Matrimonium girovagorum; prohibet, ne personæ alterius

terius